

MÜSTAKİL ELEKTRİK DEPOLAMA TESİSİ BAŞVURULARININ DEPOLAMALI ELEKTRİK ÜRETİM TESİSİ ÖNLİSANS BAŞVURULARINA DÖNÜŞTÜRÜLMESİNİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

AV. BERCESTE ELİF DURANAY
EDAC GENEL SEKRETERİ

CENGİZ GÜNEŞ
ENERJİ VE ALTYAPI YATIRIM UZMANI
ENERJİ HUKUKU ARAŐTIRMA ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM KURULU ÜYESİ

MÜSTAKİL ELEKTRİK DEPOLAMA TESİSİ BAŞVURULARININ DEPOLAMALI ELEKTRİK ÜRETİM TESİSİ ÖNLİSANS BAŞVURULARINA DÖNÜŞTÜRÜLMESİNİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

GİRİŞ

Yenilenebilir enerji tesislerinin kesintili yük eğrisine sahip olması enerji depolama sistemleri ile entegre çalışmaları ihtiyacını gündeme getirmiştir. Zira depolama tesisleri ölçek büyüklüğüne göre toparlanma kabiliyeti, pik yükün düzeltilmesi, pozitif negatif yük kontrolü, hızlı tepki, reaktif enerji telafisi, şebekeden bağımsız tedarik, yedek kapasite, frekans kontrolü gibi sistem işletmecisine birçok yan hizmet özelliklerini sunabilmektedir. Depolama tesislerinin sunduğu arbitraj imkânı ise ticari fırsatları da beraberinde getirerek depolama yatırımını daha cazip kılmaktadır. Bu kapsamda, depolamalı üretim tesislerinin yönetiminde optimizasyon ve yük yönetimi büyük önem arz etmekte olup yine enerji ve depolama yönetim sistemlerinin tesis yükü ve bölgesel yük ile bölgesel yan hizmet ihtiyacını dikkate alarak depolama kapasitesinin işletilmesi de oldukça önemlidir.

Ülkemizde depolama ile ilgili ilk hukuki düzenleme 2018 yılında “Lisanssız yürütülebilir faaliyetler” başlığı altında 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14’üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yapılmıştır. Söz konusu maddeye göre, lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf olarak Bakanlığın görüşünü almak koşulu ile Kurulun belirleyeceği limitler ile usul ve esaslar çerçevesinde elektrik depolama faaliyetlerinin yapılmasının önü açılmıştır.

9.5.2021 tarih ve 31479 sayılı Resmî Gazetede Elektrik Piyasasında Depolama Faaliyetleri Yönetmeliği yayımlanmış ancak aradan geçen sürede herhangi bir ticari uygulaması söz konusu olmamıştır. Yapılan düzenlemede elektrik depolama ünitesi veya tesisi vasıtasıyla yürütülebilir faaliyetlerin (1) üretim tesisine bütünleşik elektrik depolama ünitesi, (2) tüketim tesisine bütünleşik elektrik depolama tesisi, (3) müstakil elektrik depolama tesisi ve (4) şebeke işletmecileri tarafından kurulabilecek elektrik depolama tesisi vasıtasıyla gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir.

Elektrik Piyasasında Depolama Faaliyetleri Yönetmeliği’nin yanı sıra müstakil elektrik depolama faaliyetine yönelik olarak Lisans Yönetmeliği, Yan Hizmetler Yönetmeliği ve Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmış ve müstakil depolama faaliyetinin tedarik şirketleri tarafından yapılabilecek bir faaliyet olduğu, minimum 2 MW kurulu güçte kurulması, yan hizmet ve dengeleme birimi olarak minimum 10 MW gücünde kurulması gerektiği, bu güçte kurulan depolama tesislerinin primer, sekonder frekans kontrolüne katılabilecekleri ve sistem toparlanma hizmeti için depolama tesislerinden yararlanılacağı, TEİAŞ tarafından teknik kriterler olarak düzenlenmiştir.

Geçtiğimiz Temmuz ayında 6446 sayılı Kanunun 7’nci maddesine eklenen 10 ve 11’inci fıkralarla elektrik depolama tesisi kurmayı taahhüt eden tüzel kişilere, kurmayı taahhüt ettikleri elektrik depolama tesisinin kurulu gücüne kadar Kurum tarafından rüzgâr ve/veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesisi kurulmasına ilişkin ön lisans verilmesi ve bu fıkra kapsamında kurulacak tesislerin 5346 sayılı Kanunun 6’ncı maddesi hükümlerinden yararlandırılacağı, ayrıca kısmen veya tamamen işletmede bulunan üretim tesislerinden elektrik depolama tesisi kurmayı taahhüt eden rüzgâr ve/veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim lisansı sahibi tüzel kişilere, kurmayı taahhüt ettikleri elektrik depolama tesisinin kurulu gücüne kadar, lisanslarında belirlenen sahaların dışına çıkılmaması, işletme anında sisteme

verilen gücün lisanslarında belirtilen kurulu gücü aşmaması ve TEİAŞ ve/veya ilgili dağıtım şirketinden alınan tadil kapsamındaki bağlantı görüşünün olumlu olması hâlinde kapasite artışına izin verileceği ve bu kapsamında kurulacak tesislerin 5346 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi hükümlerinden yararlandırılması düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelerden sonra elektrik depolama tesisi kurmayı taahhüt eden tüzel kişilere, kurmayı taahhüt ettikleri elektrik depolama tesisinin kurulu gücüne kadar Kurum tarafından rüzgâr ve/veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesisi kurulmasına ilişkin ön lisans verilmesine yönelik depolamalı üretim hakkı, müstakil elektrik depolama faaliyetinden daha cazip bir duruma gelmiştir.

19.11.2022 tarih ve 32018 sayılı Resmî Gazetede depolamalı üretime ilişkin olarak ikincil mevzuatta detaylı düzenlemeler yapılmış ve konu ile ilgili Kurul Kararları yayınlanmıştır. İşbu makalemizde, mevzuatta yapılan değişiklikler ve eklemeler çerçevesinde 19.11.2022 tarihi itibariyle müstakil depolama başvurusunda bulunan tedarik şirketlerinin Lisans Yönetmeliği'nin Geçici 37'nci maddesinde yapılan düzenlemesi ile tanınan haktan faydalanmalarının koşul ve özelliklerini incelenecektir.

1. Lisans Yönetmeliği Geçici 37'nci Madde Düzenlemesi ile Verilen Hakkın Durumu

1.1.Koşullar

6446 sayılı Kanunun 7'nci maddesine eklenen 10'uncu fıkrada düzenlenen haktan yararlanabilmek için tedarik lisansı tüzel kişiler bakımından Lisans Yönetmeliği'nin Geçici 37'nci maddesinde belirlenen aşağıdaki koşulların tamamının gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu kapsamda tedarik şirketinin;

- a. 19.11.2022 tarihinden önce bir müstakil depolama başvurusu bulunmalıdır.
- b. 19.11.2022 tarihi itibariyle lisansına müstakil elektrik depolama tesisi derç edilmesi uygun bulunmuş olmalıdır.
- c. 19.11.2022 tarihinden itibaren üç ay içerisinde ön lisans başvurusunda bulunması gerekmektedir.
- d. Önlisans başvurusunda ana kaynak rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesisi olmalıdır.

Bu özellikleri taşıyan başvurularda müstakil elektrik depolama tesisleri için verilmiş olumlu bağlantı görüşleri, bu tüzel kişiler tarafından yapılacak ön lisans başvuruları için de geçerli sayılacaktır. Geçici 37'nci maddede ayrıca kurulu güç sınırlandırması da getirilmiştir. Buna göre önlisans başvuruları için geçerli olacak güç her bir tedarik lisansı kapsamında;

- 250 MW ve altında olan müstakil elektrik depolama tesisleri için, olumlu görüş verilen kurulu gücü,
- 250 MW'ın üstünde olan müstakil elektrik depolama tesislerinde, 250 MW güce, olumlu görüş verilen toplam kurulu gücün 250 MW'ı aşan kısmının yarısına tekabül eden güç ilave edilerek bulunacak toplam gücü aşamayacaktır.
- Her halde ise ön lisans başvuruları için geçerli olan güç 500 MW'ı geçemeyecektir.

Bir depolamalı elektrik üretim tesisinin ön lisans başvurusunda bulunması halinde, yukarıda belirtilen hükümlere ek olarak makalemizin "**2.1. Teknik Kriterler**" bölümünde

anlatılacak olan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinin 14'üncü fıkrası düzenlemesinde belirlenen özelliklere de uyması gerekmektedir.

1.2. Tedarik Şirketinin Önlisans Başvuru Hakkı ve Üretim Faaliyeti

Daha önce müstakil depolama tesisi başvurusunda bulunmuş olan tedarik lisansı sahibi tüzel kişilere tanınan önlisans başvuru hakkı hukuki açıdan tartışmaya değer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Düzenlemeyi ihtiva eden maddede yer alan ifade, "...söz konusu müstakil elektrik depolama tesisleri için verilmiş olumlu bağlantı görüşleri, bu tüzel kişiler tarafından yapılacak ön lisans başvuruları için de geçerlidir" şeklindedir. Bu kapsamda, müstakil depolama bağlantı görüşü verilen tedarik şirketinin depolamalı elektrik üretim tesislerine tanınan haktan faydalanabilmesi için ön lisans başvurusu yapması gerekmektedir.

Bilindiği üzere elektrik piyasası faaliyetleri Kanununun 4'üncü maddesinde sayılmıştır ve ilerleyen maddelerde de görülmekte olduğu üzere tedarik şirketlerinin faaliyetleri ile üretim şirketlerinin faaliyetleri ayrı olarak düzenlenmiş ve faaliyet sınırları buna göre çizilmiştir. Tedarik şirketi, elektrik enerjisinin ve/veya kapasitenin toptan ve/veya perakende satılması, ithalatı, ihracatı ve ticareti faaliyetleri ile iştigal edebilen tüzel kişiyi, üretim şirketi ise sahip olduğu, kiraladığı, finansal kiralama yoluyla edindiği veya işletme hakkını devraldığı üretim tesisi ya da tesislerinde elektrik enerjisi üretimi ve ürettiği elektriğin satışıyla iştigal eden özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiyi ifade etmektedir. Üretim faaliyeti, lisansları kapsamında kamu ve özel sektör üretim şirketleri ile organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği tarafından yürütülebilmektedir. Lisans türlerini düzenleyen Lisans Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde üretim ve tedarik lisansları ayrı lisanslar olarak sayılmıştır.

Üretim lisansı sahibinin hak ve yükümlülükleri Lisans Yönetmeliği'nin 30'uncu maddesinde düzenlenmekte iken tedarik lisansı sahibinin hak ve yükümlülükleri Yönetmeliğin 34'üncü maddesinde yani ayrı maddelerde düzenlenmektedir. Buna ek olarak, 18.04.2014 tarihli ve 28976 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, 27.03.2014 tarihli ve 4935-19 sayılı Kurul Kararıyla 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında üretim lisansı sahibi bir tüzel kişinin tedarik lisansı alamayacağına, bu kapsamda Kuruma yapılan lisans başvurularının ön inceleme aşamasında reddedilmesi gerektiğine karar verilmişti. Böylelikle, üretim ve tedarik lisanslarının faaliyet alanları da birbirinden tamamı ile ayrılmıştı.

Geçici 37'nci madde düzenlemesinde ise tedarik şirketlerinin üretim faaliyetinde bulunmasının önü açılmıştır. Madde metnine göre "... lisansına müstakil elektrik depolama tesisi derç edilmesi uygun bulunan tedarik lisansı sahibi tüzel kişilerin, depolamalı elektrik üretim tesisi kurmak için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içerisinde ön lisans başvurusunda bulunmaları hâlinde, söz konusu müstakil elektrik depolama tesisleri için verilmiş olumlu bağlantı görüşleri, bu tüzel kişiler tarafından yapılacak ön lisans başvuruları için de geçerlidir". Böylelikle tedarik lisansı sahibi tüzel kişinin ön lisans başvurusunda bulunması şartı getirilmiştir.

Dolayısı ile bir önceki mevcut düzenleme dikkate alındığında bu durumdaki hak sahibi tedarik şirketinin önlisans için başvurarak esas sözleşme değişikliği ile üretim şirketine dönüşeceği savı ileri sürülebilirdi. Ancak bu durumda tüzel kişinin tedarik lisansı almak için ödemiş olduğu lisans bedeli yanacak ve üretim faaliyetine ilişkin ön lisans ve lisans bedelini ayrıca ödemesi gerekecekti. Ayrıca tedarik faaliyetini sürdürme ve elektrik ticareti yapma faaliyet hakkını da kaybedecekti.

Geçici 37'nci maddede aynı ortaklık yapısında başka bir tüzel kişilikle ön lisansa başvurabileceği şeklinde bir düzenleme ile tedarik ve üretim faaliyetinin kesişmesinin önlenmesi mümkündür. Böylelikle iki ayrı faaliyet iki ayrı tüzel kişilikle sadece müstakil elektrik depolama tesisinin bağlantı görüşünün yeni kurulan elektrik üretim şirketine devri ile çözülebilir ve tedarik şirketi faaliyetine devam etmiş olurdu. Fakat 22.11.2022 tarihli ve 32021 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 17.11.2022 tarihli ve 11410 sayılı Kurul Kararıyla 27.03.2014 tarihli 4935-19 sayılı Kurul Kararı yürürlükten kaldırılmış ve tedarik şirketlerinin de üretim faaliyetinde bulunmasının önü açılmıştır. Bu düzenlemenin Geçici 37'nci maddenin uygulaması açısından dolaylı anlamı şu şekilde özetlenebilir:

Lisansına müstakil elektrik depolama tesisi derç edilmesi uygun bulunan tedarik lisansı sahibi tüzel kişilerin maddeye uygun olarak ön lisansa başvuruları durumunda üretim faaliyeti ve üretim lisansı almalarına yönelik esas sözleşme değişikliği yapmaları, esas sözleşmenin hem üretim hem tedarik faaliyetlerini kapsamı, tedarik lisansı da şirket içinde bırakılıp üretim şirketinin tedarik faaliyetinde de bulunması sağlanmış ve Geçici 37'nci madde uygulamasına bu yolla bir çözüm üretilmesi amaçlanmıştır. Bu durumda tedarik lisansının geçersiz olması gibi bir durumda ortadan kalkmış olmakta, tedarik lisansı sahibi tüzel kişi esas sözleşme değişikliği ile hem depolamalı üretim yapabilecek şekilde ön lisans başvurusu yapmakta hem de tedarik lisansı bulunduğundan bu faaliyetini sürdürebilmektedir. Böylelikle tartışmalı bu husus çözüme kavuşturulmuş fakat tedarik ve üretim faaliyetlerini ayırıştırarak yaklaşımından da tamamı ile vazgeçilmiştir.

Ayrıca bu düzenlemenin bir diğer sonucu olarak, diğer bir ifade ile aynı tüzel kişinin üretim ve tedarik lisansına sahip olması ve iki faaliyeti tek bir tüzel kişilik altında yürütmesi nedeni ile, 6446 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinin uygulaması da ortadan kaldırılmıştır. Öyle ki, söz konusu maddede üretim şirketinin *“tedarik etmekle yükümlendiği elektrik enerjisi veya kapasitesini teminen, bir takvim yılı için lisansına dercedilen yıllık elektrik enerjisi üretim miktarının, Kurul tarafından belirlenen oranını aşmamak kaydıyla elektrik enerjisi veya kapasitesi alımı”* faaliyetinde bulunabileceği belirtilmekteydi. Dolayısı ile ikili anlaşmalar kapsamında tedarik etmekle yükümlendiği elektrik enerjisi veya kapasitesini ancak belirli oranda dışarıdan alım yapabilen üretim şirketi, artık tedarik lisansı var ise gerekirse tedarik etmekle yükümlü olduğu elektrik enerjisi veya kapasitesinin tamamını dahi bu konuda aksine başka bir düzenleme yapılan kadar üretmek yerine dışarıdan alabilir hale gelmiştir.

2. Depolamalı Elektrik Üretim Tesisi Önlisans Başvuru Usulü

2.1. Teknik Kriterler

Geçici 37'nci maddede verilen hakkın kullanılmasında Lisans Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinin ondördüncü fıkrası uyarınca yerine getirilmesi ve/veya dikkate alınması gereken ek teknik kriterler mevcuttur. Bu kriterler önlisans başvuru usulünde belirtilen kriterlere ek olarak depolamalı elektrik üretim tesisleri için ayrıca talep edilen hususları ihtiva etmektedir. Bu kapsamda;

- a. Rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesisinin elektriksiz kurulu gücünün, kurulması taahhüt edilen elektrik depolama ünitesi kurulu gücüne oranının azami 1 olması gerekmektedir.
- b. Başvuruların, rüzgâr enerjisine dayalı başvurular için asgari 20 MWe, güneş enerjisine dayalı başvurular için ise asgari 10 MWe kurulu güçte olması ve 250 MWe'yi aşmaması

gerekmektedir (Burada yer alan kurulu güç üst sınır değeri doğrudan depolamalı üretime yapılan başvurular için geçerli olup müstakil depolama hakkından depolamalı üretime geçmek isteyen Geçici 37'nci maddeden yararlanan tüzel kişiler için üst sınır anılan madde de belirlendiği şekildedir. Bu üst sınırlara Makalemizin "1.1. Koşullar" bölümünde yer verilmiştir.)

- c. Taahhüt edilen elektrik depolama kapasitesinin¹ söz konusu elektrik depolama ünitesi kurulu gücüne oranının asgari 1 olması gerekmektedir.
- d. Taahhüt edilen elektrik depolama ünitesinin başvuruya konu santral sahası sınırları içerisinde olması, zorunludur.
- e. Ön lisans başvurularında talep edilen mekanik kurulu güç, elektriksel kurulu gücün iki katını aşamayacaktır.

2.2. Başvuru Belgeleri

Lisans Yönetmeliği'nin Geçici 38'inci maddesi uyarınca depolamalı üretim tesisi başvuruların Yönetmeliğin 13'üncü maddesi kapsamında değerlendirmeye alınması aşamasında, asgari sermaye ve teminat sunulmasına ilişkin yükümlülükler başvuru aşamasında aranmayacaktır. Ancak bu kapsamda yapılan başvurunun değerlendirmeye alındığı tarihten itibaren 90 gün içerisinde teminatın, ön lisans verilmesine ilişkin Kurul kararının bildirim tarihinden itibaren 90 gün içerisinde de asgari sermaye yükümlülüklerinin yerine getirilmesi zorunludur. Bu süreler içerisinde söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde ön lisans başvurusu Kurul kararı ile reddedilecek ve ön lisans verilmiş ise Kurul kararı ile sonlandırılacaktır. Bu düzenlemenin getirilme sebebi, tüm başvuruların bağlantı görüşü alamaması ve/veya talep edilen güçten düşük bağlantı görüşü alma olasılığını göz önünde bulundurarak tüzel kişilerin fazladan yükümlülük altına girmesinin önlenmesinin amaçlanmasıdır. Bu nedenle gerekli yükümlülükler, bağlantı görüşlerinin kesinleşmesinden sonra yerine getirilecektir. Böylece nihai olarak depolamalı elektrik üretim tesisi bünyesindeki elektrik depolama ünitesi, ana kaynağa dayalı tesisin ünitesi olarak kabul edilecek ve tesis tek bir ön lisans veya lisans kapsamında değerlendirilecektir.

Aynı zamanda yine 19.11.2022 tarihli ve 32018 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 27.10.2022 gün ve 11331-1 sayılı Kurul Kararı ile belirlenen lisans başvuru dilekçesi, yetki belgesi, esas sözleşme, üretim tesisine ilişkin bilgi formu, üretim tesisinin yerleşim yeri projesi, tek hat şeması, duyarlı yöreler beyanı, imar durumu belgesi, imar durumu beyanı, yasaklı alanlar beyanı, yasaklı olmama beyanı, ortaklık yapısı belgeleri, kontrol beyanı/belgeleri, tüzel kişinin güncel sermaye tutarını gösteren belgeler, teminat belgesi, ön lisans alma bedeli, ön lisans başvurusuna konu üretim tesisine ilişkin (kml veya kmz uzantılı) dosya, saha mülkiyetine ilişkin belgelerin de ayrıca sunulması gerekmektedir. Aynı zamanda ön lisans sürecinde ÇED Belgesi mutlaka temin edilmelidir. Kaynak Belgesi/Beyanı ve Ölçüm Belgesi ise depolamalı elektrik üretim tesislerinde istenilmemektedir.

Yerine getirilmesi gereken teminat ve asgari sermaye yükümlülükleri bakımından da yine eş zamanlı değişiklikler yürürlüğe konmuştur. Bu kapsamda yükümlülüklerin hesaplamasına esas olan birim yatırım bedelleri yine 19.11.2022 tarihli ve 32018 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 27.10.2022 gün ve 11328 sayılı Kurul Kararı ile tekrar belirlenmiştir. Depolamalı elektrik üretim tesisleri için ayrı toplam birim yatırım tutarı düzenlenmiş ve depolama tesisi

¹ Elektrik depolama kapasitesi, elektrik depolama ünitesinin megavat-saat cinsinden depolayabileceği toplam elektrik enerjisi miktarını, elektrik depolama ünitesi kurulu gücü ise elektrik depolama ünitesinin anlık olarak sisteme verebileceği megavat cinsinden azami gücü ifade etmektedir (Lisans Yönetmeliği "Tanımlar" başlıklı 4'üncü madde).

için toplam birim yatırım bedeli Kararın 2 numaralı ek tablosunda belirtildiği üzere 3.700.000 TL/MWh olarak tespit edilmiştir.² Söz konusu Karara göre ayrıca depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki ön lisans ve üretim lisansı başvurularında asgari sermaye tutarı hesaplamaları yapılırken ilgili kaynak için hesaplanan tutara depolama için hesaplanan tutar (virgülden sonraki üç basamak dahil) da eklenecektir.

Söz konusu kararda ayrıca, önlisans başvurusunda bulunacak tüzel kişilerden MWm cinsinden kurulu güç (virgülden sonraki üç basamak dâhil) başına alınacak teminat tutarının 50.000,00 (elli bin) TL olmasına, depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki ön lisans başvurularında elektrik depolama ünitesi için MWh başına alınacak teminat tutarının 50.000 (ellibin) TL olmasına, Kuruma sunulacak teminat tutarına elektrik depolama ünitesi için hesaplanan tutarın da eklenerek nihai tutarın belirlenmesine ve önlisans başvurularında Kuruma sunulacak olan teminat tutarının her bir proje için 30.000.000 TL'yi aşmamasına karar verilmiştir. Önlisans süresi olarak da aşağıdaki tabloda yer alan referans süreleri uygulanacaktır.

Tablo:1 Önlisans Süreleri

Kurulu Güç (P) Aralığı (MW _m)	Önlisans Süresi (Ay)
$P \leq 5$	24
$5 < P \leq 50$	30
$50 < P$	36

3. Depolamalı Elektrik Üretim Tesisi Önlisans Başvurularının Değerlendirmeye Alınması

3.1. Genel Düzenleme

Ön lisans başvuru esaslarına göre eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular, başvuru tarihi itibarıyla veya eksikliklerin giderildiğine ilişkin bilgi ve belgelerin Kuruma sunulduğu tarih itibarıyla değerlendirmeye alınmış sayılmaktadır. Burada belirtmemiz gerekir ki, ön lisans başvurusunun değerlendirmeye alınması, ön lisans almaya hak kazanıldığı anlamını taşımamaktadır. Değerlendirme başvuru sahibi tüzel kişinin başvuruya esas faaliyet için mevzuatta istenilen belge ve bilgileri Kuruma eksiksiz sunmasını ve sunulan belge bilgilerin Kurum tarafından kabul görmesini ve idari işlemin izleyen aşamaya geçmesini ifade etmektedir³.

Değerlendirmeye alınan başvurular, değerlendirmeye alınma sırasına göre, bağlantı görüşlerinin oluşturulması için TEİAŞ'a gönderilecektir. Depolamalı elektrik üretim tesisleri dahil, ön lisans başvurusu kapsamında kurulması planlanan elektrik üretim tesisinde, üretim tesisine bütünleşik elektrik depolama ünitesi de kurulmak istenmesi hâlinde elektrik depolama ünitesinin gerekli teknik kriterlere uygunluğu hakkında TEİAŞ'tan görüş istenecektir.

TEİAŞ tarafından olumlu bağlantı görüşü verilen ön lisans başvuruları, Kurum internet sayfasında duyurulacak ve duyurusu yapılan başvuruya, üçüncü şahıslar tarafından on iş günü içerisinde ve sadece kişisel hak ihlali açısından yazılı olarak itirazda bulunulabilecektir.

² Tahhüt edilen elektrik depolama kapasitesinin söz konusu elektrik depolama ünitesi kurulu gücüne oranının asgari 1 olması, gerektiği yatırım bedeli hesaplamalarında dikkate alınmalıdır.

³ Elektrik Piyasasında Aynı Yere Birden Fazla Başvuru Yapılması Halinde Öncelik Hakkının Hukuki Çerçevesi Cengiz Güneş,

https://www.enerjihukuku.org.tr/storage/2022/11/cengiz_gunes_makale_ehea_yonetim_kurulu_uyesi.pdf

Böylece tesise konu başvuru alanın üçüncü kişilere ilişkin hak ihlaline de yol açmaması amaçlanmıştır. İtiraz bulunmaması halinde izleyen idari işlemlere geçilecektir.

3.2. Geçici 37'nci Madde ile İlgili Özel Düzenlemeler

Depolamalı elektrik üretim tesisi için yapılan önlisans başvuruları Lisans Yönetmeliği'nin 15'inci maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca değerlendirilmekle birlikte Lisans Yönetmeliği Geçici 37'nci madde düzenlemesi ile verilen hakkın durumunun açıklanması açısından Kurul tarafından takip edilecek usule ilişkin 17.11.2022 gün ve 11391 sayılı Kurul Kararı alınmıştır.⁴

Anılan Karara göre, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinin ondördüncü fıkrası ve 24'üncü maddesinin yirmi birinci fıkrası ile Geçici 37'nci madde kapsamında yapılacak ön lisans başvurularının değerlendirilmesi aşamasında yapılacak işlem ve değerlendirmeye alınan başvuruların sıralamaları, başvurulara ilişkin olarak mücbir sebep hallerinin bulunması ve aynı bağlantı bölgesinde kalmak kaydıyla uygun bulunan santral sahasının dışında tamamen farklı bir sahaya taşınabilmesi, uygun bulunan tesis kurulu gücünün bölünmesi hali, Yönetmeliğin Geçici 37'nci maddesi kapsamındaki başvuruların birbiri ile veya Yönetmeliğin 12'nci maddesi kapsamında yapılacak yeni başvurular ile santral sahaslarının kesişme veya çakışma olması durumunda bu kapsamdaki başvurular arasında yapılacak önceliklendirme sıralaması, uygun bulunan santral sahasının değiştirilerek ön lisans başvurusu yapılması hali vb. konulara açıklık getirmek üzere alındığı görülmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki Karar, depolamalı üretimin üç şekli ile ilgili olarak düzenlenmiştir. İlk düzenleme depolamalı üretim yapmak üzere üretim ön lisansına başvurusunda bulunması, ikincisi mevcut üretim tesisini işleten üretim lisansına sahip tüzel kişinin depolamalı üretim yapmak üzere ön lisans başvurusunda bulunması ve son olarak müstakil depolama için lisansına derç edilmesi uygun bulunan tedarik şirketlerinin Geçici 37'nci maddeye göre ön lisans başvurusu yapmasıdır. Kararda yapılan düzenlemelere ve Lisans Yönetmeliği'ne göre makale konusu açısından tespitlerimiz aşağıda yer almaktadır.

3.2.1. Başvuruların Değerlendirmeye Alınması ve İzleyen İdari Aşamalar

Bahsi geçen başvurular için izlenecek yol şu şekilde belirlenmiştir:

- 1- Başvuruların değerlendirmeye alınmasına ilişkin EPDK tarafından incelemeler yapılacak,
- 2- Tespit edilen eksikliklere ilişkin bildirim yazıları, söz konusu başvuruların tamamı için yapılan incelemelerin tamamlandığı gün içerisinde başvuru sahiplerine gönderilecek,
- 3- Değerlendirmeye alınan başvurular değerlendirmeye alınma sırasına göre tespit edilecek,
- 4- Yönetmeliğin Geçici 37'nci maddesi kapsamındaki başvurulara ilişkin sürenin (19.11.2022 tarihinden başlamak üzere 3 ay) sona ermesini müteakip o tarihe kadar değerlendirmeye alınan başvurular, toplu olarak bağlantı görüşlerinin oluşturulması için TEİAŞ'a gönderilecek,

⁴ 19.11.2022 gün ve 32018 sayılı Resmî Gazete

- 5- TEİAŞ tarafından söz konusu başvurulara ilişkin bağlantı görüşleri, Kurum tarafından gönderilen sıraya uygun olarak oluşturulacak⁵,
- 6- Kuruma sunulan görüşler, on işgünü içerisinde başvuru sahibine bildirilecek. Başvuru sahibinin, bağlantı ve sistem kullanımı hakkında oluşturulan görüş veya görüşleri kabul etmesi halinde söz konusu görüşleri kabul ve taahhüt ettiğine ilişkin belgeyi, (aksi halde gerekçeleri ile birlikte itirazını) on iş günü içerisinde Kuruma sunacak (Aksi halde bağlantı ve sistem kullanım hakkındaki görüş veya görüşleri kabul ve taahhüt etmiş sayılacak),
- 7- TEİAŞ tarafından olumlu bağlantı görüşü verilen ön lisans başvuruları, Kurum internet sayfasında duyurulacak,
- 8- Duyurusu yapılan başvuruya, üçüncü şahıslar tarafından on iş günü içerisinde ve sadece kişisel hak ihlali açısından yazılı olarak itirazda bulunulabilecek,
- 9- Olumlu bağlantı görüşü verilen ön lisans başvuruları teknik değerlendirme yapılmak üzere, Kurum tarafından TEİAŞ'a bildirilen sıraya uygun olarak, Enerji İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilecek,
- 10- Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Kurum tarafından bildirilen sıraya uygun olarak teknik değerlendirmeyi tamamlayarak Kuruma bildirecek⁶,
- 11- Kurum tarafından yapılan değerlendirme Kurula sunulacak ve ön lisans başvurusu Kurul kararıyla sonuçlandırılacak,
- 12- Yönetmelikte belirtilen yükümlülükleri (teminat ve asgari sermaye yükümlülükleri) yerine getiren tüzel kişiye Kurul kararı ile ön lisans verilecek ve ön lisans sahibi tüzel kişinin ticaret unvanı ile aldığı ön lisans süresi ve ön lisansa konu üretim tesisinin bulunduğu yere ilişkin bilgiler Kurumun internet sayfasında duyurulacak,
- 13- Böylelikle ön lisans süresince yerine getirmesi gereken iş ve işlemlere ilişkin 27.10.2022 gün ve 11328 sayılı Kurul Kararı'na göre belirlenen süre başlayacaktır.

3.2.2. Santral Sahasına İlişkin Değişikliklerin Durumu

Yönetmeliğin Geçici 37'nci maddesi kapsamındaki başvurulara ilişkin olarak mücbir sebep hallerinin bulunması ve aynı bağlantı bölgesinde kalmak kaydıyla uygun bulunan santral sahasının dışında tamamen farklı bir sahaya taşınabilmesine izin verilmektedir. Söz konusu başvurular için uygun bulunan tesis kurulu gücünün bölünmesi halinde ise bu kapsamda Kurul

⁵ TEİAŞ, Kurum tarafından gönderilen sıraya uygun olarak, bağlantı bölgesi kapasitesine ulaşıncaya kadar Kanununun 23'üncü maddesi kapsamında bağlantı görüşü verir. Sıralanan başvurular içinde bağlantı bölgesi kapasitesini aşan ilk başvuru sahibi tüzel kişiden, proje kurulu gücünü, kalan kapasite için revize etmesi talep edilir. Bu kapsamdaki değerlendirmeler sonucunda hesaplanan kapasitenin, rüzgâr enerjisine dayalı başvurular için asgari 20 MWe, güneş enerjisine dayalı başvurular için ise asgari 10 MWe kurulu gücün altında olması halinde TEİAŞ tarafından olumsuz görüş verilir.

⁶ Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından santral sahalarında kesişme veya çakışma tespit edilmesi halinde, Kurum tarafından sonraki başvuru veya başvurulardan santral sahalarını revize etmesi talep edilir. Bu kapsamda yapılan değerlendirme sonucunda, sahası değişen başvuru veya başvurular, yeniden teknik değerlendirme yapılmak üzere Enerji İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilir.

tarafından daha önce uygun bulunan santral sahası değiştirilmeden veya bu sahayı içerecek şekilde yeni saha oluşturularak ön lisans başvurusu yapılması durumunda, bağlantı bölgesinin değiştirilmemesi kaydıyla, uygun bulunan kapasitenin korunmasına, ancak gerekmesi halinde bağlantı görüşünün yeniden değerlendirilmesi için TEİAŞ ve/veya ilgili elektrik dağıtım şirketine gönderilecektir.

3.2.3. Kesişme ve Çakışma Durumunda Değerlendirme

Yönetmeliğin Geçici 37'nci maddesi kapsamındaki başvuruların birbiri ile veya Yönetmeliğin 12'nci maddesi kapsamında yapılacak yeni başvurular ile santral sahalarının kesişme veya çakışma olması durumunda, bu kapsamdaki başvurular arasında yapılacak önceliklendirme sıralamasında;

- 1- Söz konusu başvurular için tedarik lisansı kapsamında, uygun bulunan santral sahası değiştirilmeden veya bu sahayı içerecek şekilde yeni saha oluşturularak ön lisans başvurusu yapılması halinde, müstakil depolama tesisi için yapılan başvurunun değerlendirmeye alındığı tarih esas alınacak,
- 2- Mücbir sebep hallerinin bulunması ve aynı bağlantı bölgesinde kalmak kaydıyla uygun bulunan santral sahasının dışında tamamen farklı bir sahaya taşınabilmesi kapsamında uygun bulunan santral sahasının değiştirilerek ön lisans başvurusu yapılması halinde, yeni sahayla yapılan başvuru için söz konusu yeni başvurunun değerlendirmeye alındığı tarih esas alınacaktır.

3.2.4. Üretim Kaynağına İlişkin Seçim Hakkı

Ön lisans başvurusu kapsamında üretim tesisine ilişkin seçilen kaynak daha sonraki aşamalarda değiştirilemeyecektir.

SONUÇ

Sistem açısından ve özellikle bölgesel olarak yoğunlaşan yenilebilir enerji yüklerinin yönetilmesi için gerekli olan depolama faaliyeti, ikincil mevzuat düzenlemeleri ile fiiliyata geçmiştir. Bağlantı kapasiteleri, başvurular ve hayata geçirilecek kapasite için belirleyici etkindir. İkinci olarak bir diğer belirleyici etken ise yatırımlara ayrılacak fon miktarı ve şartlarıdır. Düzenlemenin hayata geçmesi ile 20-25 milyar dolarlık bir yatırım beklentisinin mevcut kredi piyasası koşullarında ve makro ihtiyati tedbirler çerçevesinde oldukça iyimser bir beklenti olduğu ifade edilebilir. Zira bu büyüklükte bir yatırımın öz kaynak ile yapılması güçtür. Önemli olan konu şebeke planlamasının, yük akış analizlerinin, trafo ve hat yüklenme oranlarının dikkate alınarak reel ve objektif kriterlere göre sistem ihtiyacına yönelik yer ve kapasitede depolamalı üretimin yapılarak sistem işletmecilerine yük yönetiminde manevra kabiliyeti kazandırmaktır.

Depolamalı üretim nedeniyle 5346 sayılı Kanuna göre alım garanti fiyatlarında bir artış söz konusu değildir ve ana kaynak tarifesi geçerlidir, diğer bir ifade ile depolama tesisi nedeni ile yatırım bedeli artmakla birlikte satış fiyatı artmamaktadır. Bu durumda nakit akışlarının fizibilite çalışmalarında finansörlerin beklediği borç servis oranlarını tutturması güç gözükmektedir. Diğer taraftan bire bir depolama kapasitelerinin atıl kalma riski ve depolama ünitelerinin ithal edilmesi nedeniyle döviz ihtiyacının artma riski de dikkate alınması gereken diğer unsurlardır.